

arvamus

Haigus ei küsi, kas inimesel sellel kuul on ravikindlustus ja kui ei ole, siis ta praegu ei tule.

Minister Riina Sikkut ravikindlustuse laiendamisest, loe lk 6.

Kommentaari

Kas e-tervis aitab rohkem kui nutikell?

Kitty Kubo

Eesti tervisetehnoloogia klasteri Connected Health innovatsioonijuht

S el kuul jõuab turule Apple'i neljanda põlvkonna nutikell, mis monitorib kasutaja südame rütmi, annab märku häiretest ja on võimeline avastama kodade virvendusarütmia enne, kui inimene ise midagi tunneb. Samuti saab kellaga 30 sekundiga teha elektrokardiogrammi ja seda arstiga jagada.

Riigi roll. Apple on saanud hakkama sellega, mis on osutunud meile tõsiseks proovikiviks ja mis paneb küsima, kas riik tsentraalselt on tervishoius kasutajakesksete digiteenuste parim arendaja. E-tervise vundament - üleriigiline tervise infosüsteem - võimaldab kokku koguda andmed, mis tekivad inimesel kokupuutest tervishoiuteenuse osutajatega. Neid andmeid saab inimene ise kaemas käia olematu disaini ja kesise kasutajamugavusega patsiendiportaalis digilugu.ee. Andmete vaatamine ongi selle portaali põhiline funktsionaalsus, muud tegevust seal napib. Tervise hoidmiseks ja haigustega paremaks hakkamasaamiseks mõeldud digiteenused saab Eestis ühe käe sõrmedel kokku lugeda ja seda olukorras, kus 63% elanikest sooviks, et arst või öde soovitaks neile lisaks tavapärastele ennetus- ja ravivõimalustele ka digilahendusi (Turu-uuringute AS, 2018). Kuigi digitervise areng maailmas on turule toonud piisavalt tõendus põhiseid ja turvalisi tervise- ja meditsiinirakendusi, ei ole meie arstkonnal võimalik patsientide ootustele vastata, sest puuduvad rakendused, mis oleksid ka eesti ja vene keeles ning võimaldaksid teenuseosutajatega andmevahetust. Enda poolt kogutud tervise- ja eluviisiandmeid sooviks oma arstiga aga jagada 74% Eesti elanikkonnast (Turu-uuringute AS, 2018).

Fookus teenustele. Et Eesti inimene saaks arstilt lisaks ravimireseptile ka digilahenduse retsepti, tuleb e-tervises nihutada fookus infosüsteemilt inimesele ja mõelda, kuidas tehisintellekti ja masinõpet rakendades pakkuda ka personaalseid ja intelligentseid digiteenuseid. Kusjuures riigi roll selliste teenuste arendamisel võiks seisneda tervishoiusüsteemi vajaduste selges defineerimises, tervishoiuteenuse osutajatele maksemudeliga stiimulite loomises digilahenduste testimiseks ja rakendamiseks ning n-ö liivakasti ehk testkeskkonna pakkumises arendajatele, kellega koos otsida Eestile sobivaid lahendusi. Täismahus artikli leiad mu.ee lehelt

E-tervises tuleks fookus nihutada infosüsteemilt inimesele ja mõelda, kuidas tehisintellekti ja masinõpet rakendades pakkuda ka personaalseid ja intelligentseid digiteenuseid.

ILLUSTRATSIOON ANTI VEERMAA

Juhtkiri

Ühe skeemitamise aeg saab taas läbi

On tooteid, mille kvaliteedis oleme nii kindlad, et meil ei tule pähe isegi kahelda kauba kõrges väärtuses. Näiteks ravimid, mida on aastaid välja töötatud, tehtud kliinilisi katseid, kinnitatud nende toime ja koostis. Me usume, et kui saame ravimi seaduslikust tarneahelast, siis on pakendis just see, mida kirjad lubavad.

Meditsiiniuudiste toimetuse peab kiiduväärseks, et ravimite ehtsuse kontroll Euroopas karmistub. Meil kõigil on vaja kindlust, et ravim, mille apteegist ostame või mis haiglas manustatakse, on aus ja ehtne.

Meil on vedanud - Eestis seni taolisi ravimivõltsinguid avastatud ei ole. Itaalias, kus 2011. aastal tähteldati tohutut ravimite haiglaste ja apteekidest varastamise kasvu, viidi 2014. aastal läbi uuring ("Operation Volcano - Herceptin case"), et välja selgitada, mis saab varastatud ravimite edasi. Uuringu käigus tuvastati skeem, kus varastatud ravimid anti edasi seaduslikule hulгимүүgiettevõttele, kes koostas dokumentatsiooni, mis näitas, et ta on kauba ostnud hulгимүүgifirmalt, mis oli eelnevalt loodud fiktiivselt mõnda

teise riiki. Järgmiseks müüs seaduslik hulгимүүgifirma varastatud ravimid edasi uuele seaduslikule tarnijale, kel oli kohustus kontrollida üksnes selle ettevõtte tausta, kelle käest tema ravimid ostis. Nii oligi varastatud kraam seaduslikus tarneahelas tagasi. Ainult et kõikides pakendites ei olnud sugugi see sisu, mida kirjad karbil lubasid, sest mõnel juhul olid vargad haigla prügikastidest kaasa võtnud ka tühjasid ravimipakendeid ja täitnud need muu sisuga.

Skeemitamise lõpp. Euroopas 2019. veebruarist kasutusele võetav süsteem näeb ette iga ravimipakendi end-to-end mudeli järgi kontrollimist. See peaks tagama, et taolisi skeeme enam kasutada ei saa. Kui otsida tõrvatilka meepotist, on selleks kindlasti prognoositav ravimite hinnatõus: osapooled tahavad ju süsteemi arendusse panustatud raha tagasi teenida. Teisalt, kui ühel kaalukaasil on kallis, kuid ebakvaliteetne toode, mille toime pole teada, ja teisel veelgi kallim toode, mis on teadaoleva toimega ja korrektselt säilitatud, siis pole ilmselt küsimust, kumb kumma üles kaalub.

Loe samal teemal lk 10-11

Nii oligi varastatud kraam seaduslikus tarneahelas tagasi.